

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka, soudce Radovana Suchánka a soudkyně zpravodajky Milady Tomkové o ústavní stížnosti **Ing. D. T.**, zastoupené Mgr. Jiřím Hrbkem, advokátem, sídlem Novodvorská 994, Praha 4 – Braník, **M. T.**, zastoupeného Mgr. Markétou Špalkovou, advokátkou sídlem Hnězdenská 585/14, Praha 8, a nezletilého **J. T.**, zastoupeného Úřadem Městské části Praha 6, proti výroku III rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. listopadu 2019 č. j. 20 Co 325/2019-889 ve znění opravného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. září 2020 sp. zn. 20 Co 325/2019, spojené s návrhem na odklad vykonatelnosti napadeného výroku, za účasti **Městského soudu v Praze**, jako účastníka řízení, a **Ing. P. T.**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Výrokem III rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. listopadu 2019 č. j. 20 Co 325/2019-889 ve znění opravného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. září 2020 č. j. 20 Co 325/2019 bylo porušeno právo stěžovatelů na ochranu majetku zaručené čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Výrok III rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. listopadu 2019 č. j. 20 Co 325/2019-889 ve znění opravného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. září 2020 sp. zn. 20 Co 325/2019 se ruší.

Odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelé domáhají, aby byl zrušen v záhlaví označený výrok s tvrzením, že jím byla porušena jejich základní práva zaručená Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z napadených rozhodnutí se podává, že Obvodní soud pro Prahu 6 (dále jen „obvodní soud“) rozhodl o návrhu stěžovatelky na zvýšení výživného na tehdy nezletilého stěžovatele M. T. a nezletilého stěžovatele J. T. (syny stěžovatelky), resp. návrhu vedlejšího účastníka (otce) na snížení výživného takto:

„I. Otec je povinen přispívat na výživu nezletilého M. T., narozeného X. X. 2002 měsíčně částkou 13 000 Kč a na výživu nezletilého J. T., narozeného X. X. 2006 částkou měsíčně částkou 10 000 Kč, a to počínaje od 1. 9. 2017 do 30. 4. 2018 k rukám matky.

II. Nedoplatek na výživném za období od září 2017 do 30. 4. 2018 v celkové výši 24 000 Kč na obě nezletilé děti je otec povinen uhradit k rukám matky do 30. 9. 2019.

III. Otec je povinen přispívat na výživu nezletilého M. T., narozeného X. X. 2002 měsíčně částkou 3 500 Kč a na výživu nezletilého J. T., narozeného X. X. 2006 měsíčně částkou 2 500 Kč, a to počínaje od 1. 5. 2018 vždy do každého 15. dne v měsíci předem k rukám matky.

IV. Tímto se mění rozsudek Okresního soudu Praha – západ ze dne 15. 5. 2014, č. j. 12 Nc 45/2013-217 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 10. 2014, č. j. 28 Co 33/2014-265, pokud jde o úpravu výživného.

V. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.“

3. Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) jako soud odvolací rozhodl k odvolání stěžovatelky (matky) takto:

„I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku o zvýšení výživného od 1. 9. 2017 do 30. 4. 2018 potvrzuje.

II. Ve výroku o snížení výživného se rozsudek soudu I. stupně mění tak, že počínaje od 1. 5. 2018 se výživné otce pro nezletilého M. snižuje na částku 7 000 Kč měsíčně a pro nezletilého J. se snižuje na částku 5 000 Kč měsíčně, splatné vždy do každého 10. dne v měsíci předem k rukám matky.

III. Nedoplatek na zvýšeném výživném za dobu od 1. 5. 2018 do 30. 11. 2019 pro nezletilého M. ve výši 82 300 Kč a pro nezletilého J. ve výši 49 500 Kč je otec povinen zaplatit k rukám matky do 30. 6. 2020.

IV. Ve výroku o nedoplatku na výživném za období od 1. 9. 2017 do 30. 4. 2018 a ve výroku o náhradě nákladů řízení se rozsudek soudu I. stupně zrušuje a v tomto rozsahu se mu věc vrací k dalšímu řízení“.

4. Po podání ústavní stížnosti, jakož i vyjádření účastníků řízení k ní, bylo vydáno opravné usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 23. 9. 2020 sp. zn. 20 Co 325/2019. Městský soud na základě § 164 o. s. ř. rozhodl předsedkyní senátu, že „rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2019 č. j. 20 Co 325/2019-889 se ve výroku o nedoplatku otce na výživném za dobu od 1. 5. 2018 do 30. 11. 2019 opravuje tak, že nedoplatek na výživném pro nezletilého M. je ve výši 60 300 Kč a nedoplatek pro nezletilého J. je ve výši 38 500 Kč“.

II. Tvrzení stěžovatelů

5. Stěžovatelé tvrdí, že napadeným výrokem III rozsudku městského soudu došlo k porušení práva vlastnit majetek zaručeného v čl. 11 odst. 1 Listiny a práva na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny.

6. Městský soud dle stěžovatelů napadeným výrokem porušil zásadu rei iudicatae tím, že „prohlásil“ dosud neuhrazené splatné částky výživného za nesplatné jen proto, že zčásti snížil vyživovací povinnost vedlejšího účastníka. Podle stěžovatelů šlo o zjevný omyl, neboť městský soud v napadeném výroku vyčísluje „nedoplatek na zvýšeném výživném“ za dobu od 1. 5. 2017 do 30. 11. 2019, ačkoliv je zřejmé, že fakticky došlo ke snížení výživného a žádný nedoplatek vzniknout nemohl.

7. Stěžovatelé připomínají, že z původní výše výživného přiznaného v roce 2014 (11 000 Kč pro M. T. a 7 000 Kč pro J. T.) začal postupem doby vedlejší účastník hradit na výživném jen jeho část, a proto postupně podali exekuční žaloby pro vymožení neuhrazeného výživného za měsíce červenec 2018 – říjen 2018. Vedlejší účastník po doručení napadeného rozsudku městského soudu podal návrh na zastavení exekucí s odůvodněním, že výživné za měsíce červenec, srpen, září a říjen 2018 není splatné (resp. přestalo být splatné následkem napadeného výroku) a pro vedení exekuce tak nadále není dán důvod.

8. Podle stěžovatelů obvodní i městský soud dospěly k závěru, že v rozhodném období jsou dány podmínky pro snížení vyživovací povinnosti z 11 000 Kč na 7 000 Kč pro M. T., resp. ze 7 000 Kč na 5 000 Kč pro J. T. Jen tyto částky tedy byly předmětem řízení, a jen o těchto částkách byly soudy nalézací a odvolací oprávněny rozhodovat.

9. Pokud vedlejší účastník nezaplatil část toho výživného, jehož výše zůstala napadeným rozsudkem městského soudu nedotčena, nebyl a není dán žádný důvod k tomu, aby odvolací soud cokoliv měnil na skutečnosti, že vedlejší účastník byl a je v prodlení se splacením určité části výživného.

10. Vzhledem k tomu, že dlužné výživné je předmětem probíhajících exekucí, zasáhl městský soud nepřipustně napadeným výrokem též do pravomoci exekučního soudu a instaloval stěžovatele do pozice procesně neúspěšných oprávněných, neboť důvodně podávané exekuční žaloby ohledně částek 4 400 Kč a 2 400 Kč měsíčně (představující splatné dlužné výživné) se staly v důsledku napadeného výroku žalobami nedůvodnými, resp. „předčasnými“.

11. Odvolací soud tímto rozhodnutím také „posvětil“ jednání vedlejšího účastníka, který záměrným a vědomým neplacením části výživného (hradil ho pouze do výše 2 600 Kč na každého ze stěžovatelů) vystavil stěžovatele jako své syny ze dne na den hmotné nouzi a dluh vedlejšího účastníka představovaný finančními prostředky, které stěžovatelé už dávno měli mít k dispozici, tak právně i fakticky smazal.

12. Stěžovatelé uvádějí, že ačkoli takový výsledek odvolací soud napadeným výrokem nejspíš ani nezamýšlel vyvolat, je skutečností, že k němu došlo a vedlejší účastník z tohoto pochybení soudu neváhá těžit, když v probíhajících exekucích požaduje nejenom jejich zastavení, ale i přiznání práva na náhradu nákladů řízení jeho osobě na úkor stěžovatelů.

13. Stěžovatelé dále požadují, aby Ústavní soud odložil vykonatelnost napadeného výroku a přiznal jim právo na náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem z titulu právního zastoupení.

III. Průběh řízení

15. Stěžovatel M. T. nabyl po podání ústavní stížnosti zletilosti (v březnu 2020) a na základě výzvy Ústavního soudu doložil plnou moc pro zastupování v řízení před Ústavním soudem udělenou Mgr. Markétě Špalkové.

16. Nezletilému stěžovateli J. T. byl pro účely řízení před Ústavním soudem ustanoven opatrovník, a to Úřad Městské části Praha 6, který byl opatrovníkem též v řízení před obecnými soudy.

17. Ústavní soud požádal o vyjádření Městský soud v Praze, vedlejšího účastníka a opatrovníka nezletilého stěžovatele.

18. Městský soud uvádí, že exekuce na výživné byla vedena podle původního rozsudku, přičemž rozhodnutím obvodního soudu ze dne 6. 6. 2019 ve spojení se zčásti napadeným rozhodnutím městského soudu ze dne 28. 11. 2019 bylo původní rozhodnutí legitimně změněno ve smyslu § 923 odst. 1 o. z. mj. i snížením výživného. V souvislosti se změnou výše výživného bylo nutno rozhodnout i o nedoplatku na výživném a stanovit otci novou lhůtu k jeho zaplacení. Na tom nic nemění okolnost, že výživné v původní výši bylo v mezidobí exekučně vymáháno. Nebylo-li do té doby vymoženo a konzumováno ve smyslu § 823 odst. 2 o. z., pak se změna rozhodnutí o výživném musela projevit i v exekučním řízení. Nejedná se o žádný neoprávněný zásah do pravomocného rozhodnutí ani do pravomoci exekučního soudu. Ústavní stížnost by měla být odmítnuta, popř. zamítnuta.

19. Úřad Městské části Praha 6, odbor sociálních věcí, oddělení péče o děti a rodinu, ve svém vyjádření rekapituloval průběh sporu před obecnými soudy. Má za to, že soudy postupovaly procesně i věcně správně a k porušení ústavních práv nedošlo. Veškerá rozhodnutí soudů ve věci výživného pro nezletilé děti mohou upravovat vyživovací povinnost i retrospektivně, právě z toho důvodu, aby byly zohledněny změny nastalé na straně kteréhokoli účastníka i před podáním návrhu. Úřad Městské části Praha 6 dále uvádí, že se v daném případě „matka za nezletilé domáhá uhrazení dříve určené částky výživného, aby bylo uhrazeno dle dříve pravomocného rozhodnutí. Naše oddělení se doposud nesetkalo se situací, že by soud po snížení částky výživného vyčíslil nedoplatek za období snížení výživného se započtením rozdílu uhrazených částek a dříve určených částek výživného. Po snížení výživného za dobu minulou se vždy započítává rozdíl uhrazených částek povinným rodičem a nově rozhodnutých částek. Po přijetí nového rozhodnutí nikdy nebylo rozhodnuto o doplacení dřívějších částek. Takový postup by byl v rozporu s nově přijatým rozhodnutím. Stížnost matky za nezletilé nemůže být ve věci snížení výživného za dobu minulou dávana do souvislosti s porušením zásady věci dříve rozhodnuté, neboť nové rozhodnutí mění dříve vydané rozhodnutí i za dobu minulou a je dáno změnou poměrů, jak na straně nezletilých dětí, tak na straně povinného rodiče. Jde o jedno z taxativně vymezených rozhodnutí, kdy je soudu umožněn zásah do negativní stránky materiální právní moci v případě, že se změní poměry. Obdobně nemohl Městský soud v Praze nepřipustně zasáhnout do pravomoci exekučního soudu, neboť retrospektivní úprava výživného je v jeho kompetenci. A vymožení dřívějších částek exekučním soudem by bylo v rozporu s novým pravomocným rozhodnutím“. Úřad Městské části Praha 6 se tak s podanou ústavní stížností za nezletilé neztotožňuje.

20. Vedlejší účastník se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

21. Právní zástupkyně zletilého stěžovatele možnosti repliky nevyužila.

22. Stěžovatelé k vyjádření městského soudu uvádí, že z vyjádření městského soudu vyplývá, že se nezabýval a ani nehodlá zabývat rozdílem mezi stanovením opětujícího se plnění v budoucnu splatných dávek (§ 160 odst. 1 o. s. ř.) a změnou rozhodnutí odsuzujícího k plnění v budoucnu splatných dávek (§ 163 o. s. ř.), a tedy rozdílem mezi institutem dluhu na výživném a nedoplatku na výživném. Připomínají, že městský soud rozhodoval v období od 1. 5. 2018 výlučně o snížení výživného (v podstatě o snížení dluhu na výživném, protože to bylo splatné v jednotlivých měsících na základě původního rozhodnutí z roku 2014), nikoliv o zvýšení výživného, a pojmově tak žádný nedoplatek na výživném nemohl vzniknout. Dále zčásti opakují argumentaci již uvedenou v ústavní stížnosti, připomínají, že vedlejší účastník ode dne 1. 5. 2018 plnil výživné pouze v částkách po 2 600 Kč pro každého ze synů, tudíž městský soud sice mohl rozhodnout o změně výše dluhu, zde ovšem měla jeho přezkumná činnost skončit. Stěžovatelé trvají v plném rozsahu na jejich návrhu, naopak netrvají na odkladu vykonatelnosti napadeného výroku vzhledem k plynutí času.

23. V reakci na vyjádření Úřadu Městské části Praha 6 uvádí stěžovatelka, že jeho obsah shledává jako obhajobu procesního postupu soudu nalézacího a odvolacího v předmětné věci. Úřad Městské části Praha 6 po jeho ustanovení opatrovníkem v opatrovnícké věci č. j. 0 P 263/2015 v dosavadním průběhu řízení plně nedostál jeho úloze, kterou mu zákon, resp. další právní normy svěřují, tj. chránit zájmy dítěte. Není proto překvapující zjištění, že této úloze nedostál ani jako ustanovený opatrovník v řízení před Ústavním soudem.

24. Dne 6. 10. 2020 obdržel Ústavní soud podání stěžovatelky, která Ústavnímu soudu dokládá opravné usnesení městského soudu vydané dne 23. 9. 2020 rekapitulované shora v bodě 4, které se týká ústavní stížnosti napadeného výroku. Stěžovatelka doplňuje ústavní stížnost tak, že je nově napadán výrok III rozsudku městského soudu ze dne 28. 11. 2019 ve znění opravného usnesení městského soudu ze dne 23. 9. 2020 s tím, že došlo pouze ke změně číselného vyjádření výše dlužného výživného, což nemá vliv na podstatu ústavní stížnosti.

IV. Hodnocení Ústavního soudu

25. Ústavní stížnost je důvodná.

26. Namítají-li stěžovatelé zásah do práva na ochranu majetku, je nutno jim přisvědčit. Pojem „majetek“ je nutno v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva vykládat tak, že nezahrnuje pouze existující vlastnictví, ale též majetkový zájem v širším smyslu. Pojem majetek může proto zahrnovat též majetkové hodnoty včetně pohledávek, u kterých může stěžovatel tvrdit, že má „legitimní očekávání“ (esperance légitime/legitimate expectation) dosáhnout účinného užívání vlastnického práva (srov. Broniowski proti Polsku ze dne 22. 6. 2004 č. 31443/96, odst. 129, nebo Glaser proti České republice ze dne 14. 2. 2008 č. 55179/00, odst. 50–52). Ústavní soud se k problematice legitimního očekávání v souvislosti s majetkovým zájmem jakožto ústavně chráněným právem již mnohokrát vyjádřil [srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 31/09 ze dne 9. 1. 2013 (N 5/68 SbNU 89; 42/2013 Sb.), nález sp. zn. Pl. ÚS 9/07 ze dne 1. 7. 2010 (N 132/58 SbNU 3; 242/2010 Sb.), nález sp. zn. Pl. ÚS 17/11 ze dne 15. 5. 2012 (N 102/65 SbNU 367; 220/2012 Sb.), nález sp. zn. Pl. ÚS 2/02 ze dne 1. 7. 2010 (N 132/58 SbNU 3; 242/2010 Sb.)].

dne 9. 3. 2004 (N 35/32 SbNU 331; 278/2004 Sb.) či nálezn sp. zn. IV. ÚS 525/02 ze dne 11. 11. 2003 (N 131/31 SbNU 173)].

27. Pokud je majetkový zájem představován nárokem v podobě pohledávky, spadá tento nárok pod rozsah pojmu majetek v případě, kdy má tento nárok dostatečnou oporu v psaném vnitrostátním právu či v judikatuře (srov. např. Sierpiński proti Polsku ze dne 3. 11. 2009 č. 38016/07, odst. 65).

28. V nyní posuzované věci měla pohledávka stěžovatelů vůči vedlejšímu účastníkovi povahu pravomocně přiznaného nároku na výživné (plynoucí z rozsudku Okresního soudu Praha – západ ze dne 15. 5. 2014 č. j. 12 Nc 45/2013-217 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 10. 2014 č. j. 28 Co 33/2014-265), jde tak zcela nepochybně o majetkový nárok spadající pod čl. 11 odst. 1 Listiny.

29. Bylo tak nutno posoudit, zda zásah do práva stěžovatelů vlastnit majetek spočívající v napadeném výroku III rozsudku městského soudu je ústavně souladný.

30. Nelze zpochybnit tvrzení městského soudu, jakož i Úřadu Městské části Prahy 6, že podle § 923 odst. 1 o. z. může být původní rozhodnutí o výživném změněno, resp. že se tak může v případě výživného dětí učinit i za dobu tří let zpět ode dne zahájení soudního řízení (§ 922 odst. 1 o. z.). Problémem v nyní posuzovaném případě však nebylo zpětné snížení výživného, ale navazující výrok stanovující splatnost dlužného výživného.

31. Městský soud se ve svém vyjádření omezuje na konstatování, že jeho postup byl možný, neboť o výživném rozhodoval nově, přičemž s argumentací stěžovatelů se nijak nevypořádal.

32. Vyjádření Úřadu Městské části Prahy 6 místy evokuje polemiku s nároky, jichž se však stěžovatelé ve skutečnosti nedomáhají. Pokud vyjádření uvádí, že cílem má být „uhrazení dříve určené částky výživného“, resp. že „po přijetí nového rozhodnutí nikdy nebylo rozhodnuto o doplacení dřívějších částek“, spíše to působí jako snaha vyjádřit, že je nutno akceptovat novou (sníženou) výši výživného a nedomáhat se původní (vyšší) výše výživného. To však stěžovatelé nepožadují a výrok o snížení výživného (výrok II) ostatně nenapadají. Napaden je pouze výrok III stanovující, že zde vyčíslený nedoplatek na výživném má být splatný až 30. 6. 2020 (tj. více než půl roku po vydání napadeného rozhodnutí).

33. Podstatou sporu je tedy pouze otázka, zda může obecný soud při rozhodování o zpětném snížení výživného jakkoli zasahovat do splatnosti dříve pravomocně přiznaného a splatného dluhu na výživném v té části, ve které sám tuto výši výživného uznává pro dané období jako oprávněnou.

34. Z předložených rozhodnutí plyne, že městský soud rozhodnutím, jehož součástí je ústavní stížností napadený výrok III, zpětně snížil (počínaje od 1. 5. 2018) výživné vedlejšího účastníka pro stěžovatele M. T. na částku 7 000 Kč měsíčně (z původních 11 000 Kč) a pro nezletilého stěžovatele J. T. na částku 5 000 Kč měsíčně (z původních 7 000 Kč). Z rozhodnutí se též podává, že vedlejší účastník byl v prodlení s placením části původně stanoveného výživného. Podstatné pro posouzení věci je, že částky, které vedlejší účastník na výživném hradil, nedosahovaly v souhrnu výše ani původně

stanoveného výživného, ale ani té výše výživného, kterou nově stanovil (snížením výživného zpětně) městský soud.

35. Městský soud v napadeném výroku III (před vydáním opravného usnesení zmíněného v bodě 4) vyčíslil dluh vedlejšího účastníka na výživném za dobu od 1. 5. 2018 do 30. 11. 2019 na 82 300 Kč pro M. T. a 49 500 Kč pro J. T. Je zcela zjevným pochybením soudu, pokud označil uvedené částky jako nedoplatek na „zvýšeném“ výživném, ačkoli výživné nebylo za danou dobu zvýšeno, nýbrž dle výroku II sníženo, tudíž okamžikem rozhodnutí soudu žádný nový nedoplatek v důsledku zvýšení výživného nemohl vzniknout. Vyčíslené částky tak nejsou nedoplatkem „na zvýšeném výživném“ plynoucím z nového rozhodnutí soudu, ale odpovídají již dříve existujícímu dluhu na výživném, který se v důsledku nového rozhodnutí soudu sice snížil (zpětným snížením výživného), ale nezanikl. Jiný nový dluh vedlejšího účastníka, jehož splatnost by měl soud určit, tudíž nevznikl ani vzniknout nemohl, neboť při snížení výživného je to pojmově nemožné.

36. Opravné usnesení vydané předsedkyní senátu městského soudu dne 23. 9. 2020 z důvodu „chyby v počtech“ modifikovalo výši dlužných částek jakožto „nesprávnost“ postupem dle § 164 o. s. ř. Uvedené opravné usnesení však nemůže nic změnit na podstatě napadeného výroku, jímž je též určení data splatnosti dlužných částek. Jakkoli městský soud v opravném usnesení neuvádí nové znění výroku III, je zjevné, že nemohl postupem dle § 164 o. s. ř. (oprava chyb v psaní, počtech či jiných zjevných chyb) nahradit podstatu sporného výroku (tj. určení splatnosti konkrétních částek), nýbrž jen modifikovat nesprávné vyčíslení výše dlužných částek. V opačném případě by předsedkyně senátu postupem podle § 164 o. s. ř. nahrazovala rozhodnutí soudního senátu ve věci samé, což je nepřipustné. Opravné usnesení tak na podstatě ústavní stížnosti nic nemění.

37. Předmětem řízení před Ústavním soudem, resp. obsahem tvrzených vad napadeného rozhodnutí, však není samotná výše dlužných částek (ať již vyčíslená v původně napadeném rozhodnutí či v opravném usnesení), tudíž přijaté opravné usnesení nemá ani z toho pohledu vliv na relevanci argumentace stěžovatelů, resp. důvodnost ústavní stížnosti.

38. Ústavní soud dospěl k závěru, že městský soud napadeným výrokem III zasáhl do ústavně zaručeného práva stěžovatelů vlastnit majetek, aniž by však zároveň tento jeho zásah sledoval jakýkoli legitimní cíl, resp. plnil účel, pro který je jinak zásah do nabytých majetkových práv ve věcech výživného v občanském zákoníku připuštěn. Účelem zpětné změny výše výživného (ať již jeho zvýšením či snížením) je snaha ex post reflektovat změnu poměrů, ať již na straně oprávněného či povinného, ke které došlo před přijetím rozhodnutí. Princip právní jistoty je pak chráněn časovou limitací možnosti této změny na tři roky zpětně. Speciální ochrana nezletilých dětí se pak projevuje v tom, že i při snížení výživného se nevrací již spotřebované výživné (§ 923 odst. 2).

39. Pokud však městský soud v nyní napadeném rozhodnutí ve vztahu k vyčísleným dlužným částkám výživného za období od 1. 5. 2018 do 30. 11. 2019 odložil o více než půl roku jejich splatnost (výrok III), ačkoli uvedené částky dlužil vedlejší účastník již v důsledku nerespektování pravomocného rozhodnutí soudu o výživném z roku 2014, tj. v důsledku neplacení výživného v dostatečné výši, a to jak podle původního rozhodnutí z roku 2014, tak též podle nového rozhodnutí o zpětném snížení výživného, jde o zásah do majetku stěžovatelů, který žádný legitimní cíl nesleduje a z existující pohledávky činí bezdůvodně pohledávku neexistující. Odklad splatnosti výživného je jistě legitimní

stanovit v situaci, kdy se výživné zpětně zvyšuje či zcela nově určuje, a tudíž nemusí být v některých situacích spravedlivé (zpravidla dle možností povinného) požadovat jeho okamžitou úhradu. Naopak znemožnit po určitou dobu vymáhání již dříve existujícího dlužného výživného žádný legitimní cíl nemůže naplňovat.

40. Městský soud sám tím, že ve výroku II snížil výživné od 1. 5. 2018 na částky 7 000 Kč, resp. 5 000 Kč měsíčně, dospěl k závěru, že potřeby vyživovaných stěžovatelů v dané době odpovídaly nově určené měsíční výši výživného. Obecně platí, že je v zájmu vyživovaných osob stanovené výživné obdržet vždy, jakmile je splatné. Pokud vedlejší účastník nehradil na výživném v rozhodné době stanovenou částku, ale ani částku odpovídající zpětně snížené výši výživného, a na výživném mu tak postupně vznikal dluh, je bezesporu v nejlepším zájmu dětí, aby se k dlužným částkám dostaly co nejdříve. Nelze tudíž nalézt jakékoli ospravedlnění postupu soudu spočívající v tom, že dluh na výživném, který ke dni rozhodnutí soudu, tedy ke dni 28. 11. 2019, soud vyčísлил na 82 300 Kč pro M. T. a 49 500 Kč pro J. T. (resp. podle opravného usnesení ze dne 23. 9. 2020 na 60 300 Kč, resp. 38 500 Kč), přestal napadeným výrokem III právně existovat s tím, že jeho splatnost byla stanovena nově až dnem 30. 6. 2020. To vše za situace, kdy z téhož rozhodnutí soudu zároveň plyne, že potřeby stěžovatelů každý měsíc v rozhodné době odpovídaly výši sníženého výživného přiznaného ve výroku II a soud si byl zároveň vědom toho, že otec stěžovatelů výživné dlouhodobě v potřebné výši (tedy ani výši odpovídající zpětně sníženému výživnému) neplatí, čímž mu postupně na výživném vznikl dluh, stejně jako toho, že dluh je již exekučně vymáhán. V nejlepším zájmu dítěte je získat dlužné výživné v co nejkratší době, nikoli zůstat po řadu měsíců zcela bez prostředků jen proto, že soud má formálně možnost o výživném nově rozhodnout se zpětnou účinností i za tři roky nazpět.

41. Změna poměrů, resp. změna okolností sice může být důvodem pro zpětné snížení výživného a být tedy důvodem pro legitimní zásah do majetkových nároků vyživované osoby (srov. bod 26–27), nemůže však být důvodem pro odsunutí splatnosti již existujícího dluhu na výživném, jakkoli o něm formálně soud rozhoduje znovu.

42. Důsledkem v nyní posuzovaném případě je pak zcela nepřijatelná situace spočívající v tom, že nikoli bagatelní částka dlužného výživného, se stala pro vyživované osoby nejen fakticky nedostupná (v důsledku neplacení výživného vedlejším účastníkem v potřebné výši), ale po určitou dobu (do 30. 6. 2020) též právně nevymahatelná, resp. právně neexistující.

43. Pokud nelze nalézt jakékoli legitimní ospravedlnění uvedeného zásahu do majetkového nároku stěžovatelů založeného rozhodnutím o výživném z roku 2014, jde o zásah protiústavní, tedy porušující ústavní právo stěžovatelů vlastnit majetek zaručené čl. 11 odst. 1 Listiny.

44. Tento závěr platí bez ohledu na to, zda byla ohledně dlužného výživného již též zahájena exekuce, či nikoli. Důsledek spočívající v riziku zastavování legitimně zahájených exekučních řízení (ačkoli pro část nároků mohla tato řízení pokračovat i po snížení výživného) spojený též s rizikem hrazení nákladů exekučního řízení ze strany oprávněných osob, protiústavnost napadeného výroku jen podtrhuje.

45. Jakkoli plynutím času, tj. dnem 30. 6. 2020 byl protiústavní stav částečně napraven tím, že se stěžovatelé mohou dlužného výživného již opětovně domáhat, považoval

Ústavní soud za nezbytné napadený výrok zrušit, neboť jeho protiústavní důsledky se mohou i nadále v právní sféře stěžovatelů projevovat, ať již v podobě možných sporů o náklady řízení vzešlých z exekučních řízení, či dalších možných majetkových nároků stěžovatelů (např. úroky z prodlení z dlužného výživného – § 921 odst. 2 o. z.).

46. Ústavní soud zvažoval též dílčí kasaci napadeného výroku v zájmu zachování právní jistoty stěžovatelů, jakož i vedlejšího účastníka, pokud jde o samotné vyčíslení výše dlužného výživného, zvláště pak byla-li tato výše těsně před rozhodnutím Ústavního soudu korigována (jakožto chyba v počtech) opravným usnesením městskému soudu. Formulace výroku však jeho dílčí kasaci neumožňuje, naopak zrušením celého výroku se otevírá procesní prostor městskému soudu (zejm. v zájmu právní jistoty účastníků řízení) k opětovnému již bezchybnému vyčíslení dlužné částky výživného ke dni rozhodnutí, zcela logicky již bez té části výroku, kterým je splatnost dlužné částky bezdůvodně odkládána a kterou Ústavní soud shledal jako protiústavní.

47. Ústavní soud s ohledem na to, že se dne 30. 6. 2020 dlužné výživné stalo opět splatným, nerozhodoval samostatně o navrhovaném předběžném opatření, neboť se jeho vydání vzhledem k plynutí času již nejevilo jako nutné, navíc stěžovatelé v replice uvedli, že na jeho vydání netrvalí.

48. Požadovanou náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem přiznává Ústavní soud v odůvodněných případech (§ 83 odst. 1 zákona o Ústavním soudu), přičemž v nyní posuzované věci důvod pro přiznání neshledal.

49. Ústavní soud tedy uzavírá, že napadeným výrokem III rozsudku městského soudu ze dne 28. 11. 2019 č. j. 20 Co 325/2019-889 ve znění opravného usnesení ze dne 23. 9. 2020 č. j. 20 Co 325/2019 bylo porušeno ústavní právo stěžovatelů vlastnit majetek zaručené v čl. 11 odst. 1 Listiny a proto podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a napadený výrok podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 3. listopadu 2020

Vojtěch Šimíček v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Michaela Vrbová